

www.kum-prolozac.hr

ISSN 1848-8358
god. 1, br.2, 2013.

r!č

razgovori i čudesna

----- **AKTUALNO - ZAŠTO MLADI ODLAZE?** -----

TKO JE **NOVI** PAPA?

Rič, dvi s...

NIKO KRAJČAR

..... **GAME OF THRONES**

IMOTSKA KRAJINA
ZEMLJA VILINSKA

RAZGOVORI I ČUDESA KOLOVOZ 2013

OVAJ LIST JE BESPLATAN

**OVAJ ČASOPIS SUFINANCIRALI SU MINISTARSTVO
ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA TE
MINISTARSTVO SOCIJALNE POLITIKE I MLADIH**

Dragi čitatelji,

prošlo je nekoliko mjeseci, a entuzijizam nas nije napustio. Prvi je broj RIČ-i, prema vašim reakcijama, primljen vrlo dobro i nadamo se kako vas ni ovaj put nećemo iznevjeriti. U novom broju, osim stalnih rubrika i aktualnih tema, podsjetit ćemo vas i na ljepote imotskog kraja, upoznat ćemo vas s vlogerima, a možda, ukoliko to već niste, postanete i fan popularne serije Igra prijestolja. Novost je i to da smo uključili još veći broj srednjoškolaca koji su samoinicijativno pisali o onome što ih zanima. Ponovno ih moramo pohvaliti zbog njihove zrelosti, angažiranosti i odgovornosti. Ako je suditi po njihovom dosadašnjem radu, ovo neće biti posljednji broj RIČ-i već samo zagrijavanje za buduće uratke. Časopis je i ovaj put besplatan i lako dostupan kako biste mogli zaviriti u pametne glavice naših mladih, a vaših kolega, prijatelja, djece... Dajte im podršku svojim čitanjem časopisa, konstruktivnim kritikama i imajte na umu kako smo tek drugi put zajedno stvarali ovo malo, ali za nas veliko djelo! Osvježite se uz hladnu limunadu i *Razgovore i čudesi*.

Do sljedećeg čitanja, puno vas pozdravljaju vaše urednice

Josipa Rimac i Ana Leko

1.	RIJEČ UREDNIKA	1
2.	VIJESTI IZ IMOTSKE KRAJINE	3
3.	AKTUALNO: ZAŠTO MLADI ODLAZE?	6
4.	GLAZBA KAO DIO IDENTITETA/GANGA	7
5.	TURISTIČKI POTENCIJAL IMOTSKOG	9
6.	PRIRODA I ADRENALIN: BASE JUMPING NA CRVENOM JEZERU	11
7.	ČITALAČKE NAVIKE MLADIH DANAS	12
8.	RIČ, DVI S... NIKO KRANJČAR	13
9.	OVISNOSTI: KLADIONICA	15
10.	POP ZVIJEZDE KAO UZORI	16
11.	SUSRET S...NIKOLA TESLA	17
12.	FENOMEN NAVIJANJA	19
13.	VLOGERI	20
14.	GAME OF THRONES	21
15.	TKO JE NOVI PAPA?	22
16.	PREDNOSTI I MANE DRŽAVNE MATURE	23

/ NA ĐIRADI OTVORENA SPOMEN SOBA DINKA ŠTAMBAKA

U povodu Međunarodnog dana muzeja, 18. svibnja u zgradi Zavičajnog muzeja na Điradi u Imotskom svečano je otvorena spomen soba velikog imotskog i hrvatskog književnika Dinka Štambaka. Baš kao i njegova djela i spomen soba naišla je na dobar prijem i kod mladih i kod starijih. Inače, Dinko Štambak velik dio svog života proveo je izvan rodnog Imotskog, ali njegova najranija sjećanja i djetinjstvo provedeno u Gradu na gori uvijek su ga vraćala u njegov Imotski.

/ IMOTSKI GLAZBARI PONOVO PRVACI HRVATSKE

Na 27. susretu puhačkih orkestara Hrvatske održanom 9. lipnja u Novom Vinodolskom, članovi Hrvatskog puhačkog orkestra Gradske glazbe Imotski uvjerljivo su osvojili titulu najboljeg orkestra u Hrvatskoj. To je peta uzastopna titula imotskih glazbenika koji su pod ravnanjem maestra prof. Ivana Glibote Crnog još jednom pokazali umijeće muziciranja.

Većina od šezdesetak članova HPO Gradske glazbe Imotski su učenici Glazbene škole Dr. fra Ivan Glibotić u Imotskom, jedne od najboljih glazbenih škola u Hrvatskoj pa i nije čudo da su postigli ovako veliki uspjeh.

/ MEĐUNARODNI USPJEH IMOTSKOG PIJANISTA MARIJANA ĐUZELA

Izvrstan uspjeh postigao je mladi imotski pijanist Marijan Đuzel na četrnaestom međunarodnom natjecanju Beethoven u Beču. Između 259 natjecatelja iz 46 zemalja svijeta, Marijan je ušao među 12 najboljih što je veliki uspjeh. Marijan je odlično odradio zadane teme velikog Beethovena i želimo mu svu sreću na budućim natjecanjima. Njegov uspjeh može biti motiv i inspiracija mlađim kolegama u Imotskom.

/ PREDSTAVOM *MOJA PRIČA* OTVORENA 37. IMOTSKA SILA

U Imotskom su održana 37. Imotska sila. Započela su predstavom *Moja priča* studenata prve godine Akademije dramskih umjetnosti iz Zagreba, u klasi profesora Joška Ševe koja je okupila veliki broj zadovoljnih posjetitelja. Imočani i njihovi gosti moći će uživati u dvanaest dramskih, glazbenih, zabavnih i filmskih programa.

Ove godine Sila završavaju Festivalom Mediteranskog filma među kojima je i naš *Gangster te voli* te nastupom klapa Biokovski slavuji i Kampanel.

/ IMOĆANI NA GRANIČNOM PRIJELAZU U VINJANIMA DONJIM PROSLAVILI ULAZAK HRVATSKE U EUROPSKU UNIJU

Hrvatska je napokon 1. srpnja, 2013. postala dio europske obitelji. Na graničnom prijelazu Vinjani Donji, Imočani i naši susjedi s druge strane granice zajednički su proslavili ulazak Hrvatske u Europsku Uniju. Pjevala je klapa Bratovština Sv. Stjepan iz Gorice – Sovići, a točno u ponoć Hercegovci su u čast hrvatskog članstva priredili vatromet. S obzirom na to da smo mi zadnja granica Europske Unije, Hrvati će u budućnosti morati pokazati kako imotski carinici imaju sve manire europskih kolega.

/ OTVOREN TUNEL SV. ILIJA KROZ BOKOVO

Napokon je otvoren tunel Sv. Ilija kroz Biokovo čime je ostvaren dugogodišnji san generacija Imočana. Tunel je dug 4.290 metara, ima sjeverni ulaz u Rastovcu u općini Zagvozd, a južni u Bastu u općini Baška voda. Otvoren je 8. srpnja u poslijepodnevnim satima bez velikog slavlja. Na naplatnim kućicama djelatnici HAC-a zaželjeli su sretan put kroz tunel prvim vozačima.

/ ZAVRŠIO DJEČJI KAMP SPORTKO – ZLATNE MEDALJE KAO PODSJETNIK NA DRUŽENJE I ODLIČNE REZULTATE

Imotski kineziolozi otvorili su put sportskom razvoju Imotske krajine nudeći djeci i mladima kvalitetan sportski program svakog ljeta. Djeca su se dobro zabavila uz dvanaest sportskih aktivnosti i puno druženja. Dobili su zlatne medalje kao podsjetnik na Sportka i vesele dane provedene s vršnjacima i trenerima Sportka. Cilj ovakvih akcija je promicanje zdravih stilova života, timskog duha, vraćanje djece na igrališta te učenje o tome što su prave sportske vrijednosti.

/ IMOTSKJE MAŽORETKINJE I PLESAČI U PUNOM SJAJU NASTUPILI U SVOM GRADU

Ispred zgrade gradskog poglavarstva održano je predstavljanje Imotskih mažoretkinja koje su zajedno sa svojim gošćama iz Splita održale prigodan i zabavan program. Nastupile su u dvije kategorije: mlađe i juniorske mažoretkinje, a plesala je i grupa Korak po Korak iz Imotske krajine. Mlađe mažoretkinje dobro napreduju, što potvrđuje i treće mjesto na nedavno održanoj smotri.

vijesti priredila Anđela Maršić

/ MLADI PROLOŽANI NA MEĐUNARODNOM TURNIRU U FRANCUSKOJ / dojmovi

Nakon tri mjeseca iščekivanja došao je i dan polaska u Francusku gdje smo išli s klubom na svjetski poznati turnir koji se održava u pokrajini Bretagne uz Atlantski Ocean. To je za naš mali Proložac bila velika čast jer su na turniru nastupali prvoligaši iz cijeloga svijeta. Prvu noć nitko nije mogao spavati od uzbuđenja. Drugi dan putovanja smo stigli u Sloveniju, a istog dana smo prošli i kroz Austriju gdje smo u čudu gledali prekrasne dvorce i ravna polja. Trećeg dana smo došli u Njemačku. Tamo smo posjetili poznatu Allianz Arenu, dom europskog prvaka Bayern iz Münchena. Približavanjem Francuskoj bili smo sve uzbuđeniji. Iako smo se najviše radovali posjetu glavnom gradu Parizu, morali smo pričekati sve do kraja naše avanture. U Pariz smo se svratili tek na odlasku. U Bretagni smo u parovima bili smješteni u obitelji koje su se četiri dana našeg boravka brinuli o nama. Turnir smo solidno odradili te smo skupinu završili na odličnom petom mjestu. Sudjelovali smo i na završnom dijelu natjecanja gdje nas je ispratilo nekoliko tisuća ljudi. Po povratku kući posjetili smo i slavni Pariz. Prolazili smo kroz muzej Louvre i Eiffelov toranj koji nas je ostavio bez daha. Ipak, svi smo bili sretni kada smo ugledali našu Imotsku krajinu i vratili se obitelji i prijateljima.

Petar Meter

ZAŠTO MLADI ODLAZE

TAMO DA PUTUJEM?

Amerika, Australija, Njemačka i Francuska samo su neka od mjesta kamo su naši pradjedovi, djedovi i očeви odlazili. Stanovnici Imotske krajine okovane bijedom i siromaštvom, nisu imali izbora. Kada pogledamo nekoliko desetljeća unatrag, vidjet ćemo kako je tadašnja mladež imala sve što i današnja - živost, živahnost, entuzijazam i vjeru u budućnost. Živjeli su u sličnom okruženju kao i mi, imali slične ciljeve i borili se za vlastito bolje sutra. Odlasci u nepoznato trbuhom za kruhom ni tada nisu bili ništa strano. Kako onda razlikovati današnji „napredni“ od tadašnjeg „zaostalog“ svijeta i kako se dogodilo da smo poslije tolikih godina napretka ponovno dospjeli gdje smo i bili, na početak istog začaranog kruga?

Hrvatska, želeći postati zemlja znanja, nastoji razviti i raširiti svoj obrazovni sustav. Mladih i školovanih ljudi, mahom intelektualaca, našoj zemlji ipak ne nedostaje. Kada bismo pitali nekoga od njih koji su nedostaci današnjeg društva i što bi se moglo učiniti da se ono promijeni na bolje, svatko od njih bi zasigurno znao i bio sposoban smisliti mnogo načina za to. Unatoč tomu, ništa se značajno ne mijenja. Ekonomska kriza potresla je i daleko razvijenije države od naše, odjeknula i obrušila se, kako na većinu gradova Hrvatske, tako i na Imotski. Prolazeći gradom, svaki dan kao da u njemu ima sve manje i manje ljudi. Mladi, željni rada i zarade koja im je nužna za normalan život, odlaze tamo gdje ju je moguće ostvariti. Ukoliko to ne uspiju u Hrvatskoj, mnogi bez ustručavanja odlaze dalje gdje su cijenjeni i plaćeni onako kako dolikuje. Činjenica jest kako im ne nedostaje ideja, ali put kojim bi morali proći da se one ostvare doista je trnovit. Ako pogledamo političku scenu u Hrvatskoj, vidimo da se vlasti uporno drže jedni te isti ljudi i čini se kako imaju isključivo osobne interese umjesto društvene dobrobiti. Gora od toga jedino je činjenica da bivaaju birani i izabrani od onih koji se svakodnevno žale na tešku situaciju u kojoj se nalaze. Ljudi se jednostavno drže onoga na što su navikli, međutim s obzirom na to da se žale na postojeće stanje očito je kako istim nisu zadovoljni. Na promjene su spremni, ali svoj dio posla izgleda nisu voljni odraditi. Upravo zahvaljujući tome, dobivamo jednostavan odgovor na naizgled teško pitanje. Zašto mladi odlaze? Zato što je lakše otići nego voditi bitku u kojoj vas nitko ne podržava. Nisu tu odgovorni samo građani s pravom glasa, naravno. Probiti se na vrh protiv onih koji imaju vlast teška je misija, bez obzira na sposobnosti koje neosporno posjedujete. Sizišov posao, moglo bi se reći.

Na mladima svijet ostaje uzrečica je koju mnogi koriste, a rijetki shvaćaju u kontekstu današnje slike društva. Svi mladi imaju perspektivne planove koje žele ostvariti. Postupno se školujući i upoznajući sebe same, polako shvaćaju što žele. Međutim, u masi silnih i prioriternih državnih poslova nikako da se omogući boljitak mladim ljudima, sutrašnjim nositeljima društva. Smiješno, umjesto da na nama zasnivaju budućnost, kao da smo svima problem i teret. Opisujući tako naš položaj po uzoru na slikovite govore koje koriste aktualni političari, rekli bismo kako u društvu za nas definitivno vlada nepovoljna klima. Mi smo prvi cvjetovi, vjesnici prerano minulog proljeća potučeni burom i olujom koja nas satire i guši. Mi smo laste selice koje sluteći nepokolebljivu zimu odlijeću daleko, tamo gdje je sunčano i toplo. Mi smo, dakle, sve osim dičnog sjaja zemlje u kojoj smo rođeni. Kome će je sutra ostaviti? Strancima, starcima, imućnima i politički podobnima? Zar će tako izgledati Hrvatska za koju su se borili i čiju sutrašnjicu su krvlju izborili?

Na društvenim mrežama iz dana u dan niče sve veći broj grupa koje prikupljaju informacije o radu u inozemstvu. Mnogi tako, bez ikoga na koga bi se oslonili, ali hrabro i bez straha odlaze. Odlaze tamo gdje je zašlo naše sunce i vjera u budućnost u domovini. Hoće li se stanje popraviti ili ostati jednako, ne znam, ali za nas koji se tek spremamo školovati za buduće zvanje svaki je korak neizvjesnost. Sve češće ne studiramo ono što volimo ili neko traženo zanimanje u Hrvatskoj budući da su takva rijetkost, nego biramo ono što je traženo u inozemstvu. Rijetki u startu žele napustiti Hrvatsku, najljepšu zemlju na svijetu. Ostati ili otići? Pitanje čiji odgovor ovisi o karakteru pojedinca. Tamo da putujem, tamo da tugujem?

(Sanja Tucak)

GANGA

Glazba, to „otkrivenje“ više je nego sva mudrost i filozofija. Ona može čovjeka oplemeniti, usrećiti i razviti u njemu ne samo ljubav prema ljepoti, već i prema zajednici. (L. van Beethoven)

Glazba je sastavni dio naših života još od najranijih perioda ljudske povijesti. Danas je njezin utjecaj vidljiv svugdje. Najranjivijim pripadnicima društva i najvećim konzumentima glazbe smatraju se mladi ljudi koji često pokušavaju pronaći svoje mjesto u svijetu, vlastiti stil i karakter, odnosno izgraditi svoje ja. Glazba je sredstvo izražavanja širokog raspona ljudskih osjećaja: ljubavi, tuge, osjećaja samoće i pripadnosti koje ljudi ponekad teško iskazuju riječima.

Ona je zapravo alternativno sredstvo komuniciranja među pojedincima i skupinama. Adolescencija je vrijeme kada je slušanje glazbe najintenzivnije i kada glazbeni ukus često postaje neodvojiv dio društvenog identiteta. Mijenjanje glazbenog ukusa često nam prikazuje i mijenjanje našeg karaktera i pronalaženje samoga sebe. Pronalazimo se kroz razne glazbene žanrove, vrste i stilove i najčešće ostajemo pri onom koji je najbolji odraz nas i u čijim notama i tekstovima smo zapravo mi. Glazba nas prati kroz život kao što Zemlja Sunce prati na svom životnom putu. Bilježi emocije, vremenske

cikluse, otiske epoha... Razumom se nikada ne dolazi do njenog izvora jer se izvor ne nalazi na obližnjem brdu, niti na udaljenim planinskim lancima. Ona je rijeka koja teče kroz nas, tek disanjem prikrivamo njen žubor. Osjećamo kad je potekla cijela nota, kad osmin-ka, kad četvrtinka, kad su šesnaestinke počele svoj vrtolet, kad je tišinom odjeknulo iščekivanje, kad je nastupio forte, fortissimo kao izraz snage, kakav je ritam, crescendo, decrescendo... Teško je opisati vlastiti dojam neke glazbe riječima. Ona je sveobuhvatnija od riječi. Ispunjava čovjeka, inspirira ga i hrani, dopušta mu da se isključi iz svakodnevnice. Kao što kaže poznati

peruanski pisac Mario Vargas Llosa: *Držim da je obveza glazbe da me zagnjuri u vrtlog čistih osjećanja zbog kojih zaboravljam najdosadniji dio sebe, civiliziran i građanski, da me rastereti od briga, izolira u enklavi bez doticaja s okružujućom gluhom stvarnošću i na taj mi način dopusti da mogu bistro razmišljati o fantazijama koje moju egzistenciju čine podnošljivom.*

Ona je najljepša umjetnost koja je dio nas, naših identiteta i naših života. Uljepšava nam svaki trenutak, izolira nas od realnosti i omogućava našoj duši i psihi odmor i rasterećenje.

Osim velikog značaja u životu pojedinca, glazba je od pamtivyjeka i dio identiteta naroda u kulturološkom i povijesnom smislu. Kao što se narod prepoznaje kroz jezik, tako se prepoznaje i kroz glazbu. Najbolji primjer odnosa naroda i glazbe u ovim našim krajevima je ganga.

Ganga je snažna i zvonka, višeglasna, kratka narodna pjesma koju pjevaju muške i ženske skupine seoskog puka u Dalmatinskoj zagori i Hercegovini. Nastala je prije stotinu godina u Imotskoj krajini, a najveću popularnost stekla je sredinom 20. stoljeća. Danas je baštinjeno glazbeno blago u folklornim društvima. Tko je ne voli ili ne razumije, smatra da je ganga primitivna, jednolična i dosadna, dok znalci i ljubitelji *ganganja* prepoznaju više od stotinu načina njezina upjevavanja u postizanju savršenog zvučnog jedinstva i glasovnog sklada.

Ganga nije samo pjevanje i obična pjesma. U njoj je satkan život, povijest, svjetonazor i kultura nas i naših predaka. Sve to skupljeno u dvije kitice i priginjanju. Gotovo je nemoguće shvatiti gangu čovjeku koji nije dio ovog svijeta i koji ne poznaje ovaj život i običaje. Ona je razgovor među našim ljudima, čiji su svijet kamen, krš, loza i drača.... Tu ganga crpi svu svoju moć, snagu i puninu. Tu ona živi.

U svom glazbenom izričaju jedinstvena je u svijetu i zato je toliko i častimo. U njoj čujemo jeku naših predaka i ljubav prema rodnom kraju. Definira se kao skupno, glasno i bučno višeglasno pjevanje, pjesničko-pučko izražavanje koje su pjevači i pjevačice izvodili u svom prirodnom i instinktivnom izražavanju, ne po notama, nego po zamišljenim i zapamćenim tonovima. Ganga je načelno dvopjev - jedan pjeva, a prate ga, *gangaju* jedan, dva ili više gangaša, ali svi u jedan glas. Glas glavnog pjevača treba nadvisivati glasove ostalih sudionika u pjevanju i predvoditi u tijeku pjevanja. Tijekom pjevanja uloga svakoga glasa jasno je određena. Prvi glas *počinje* ili *priginje*, a ostali *gangaju*, *prate* ili *preuzimaju*.

Postoji na stotine motiva gange. Opjevavaju se svakodnevne zgode i nezgode. Najčešće govori o društvenim (političkim) i ljubavnim (erotskim) temama svakidašnjeg života na vedar, ironičan, satiričan i duhovit način.

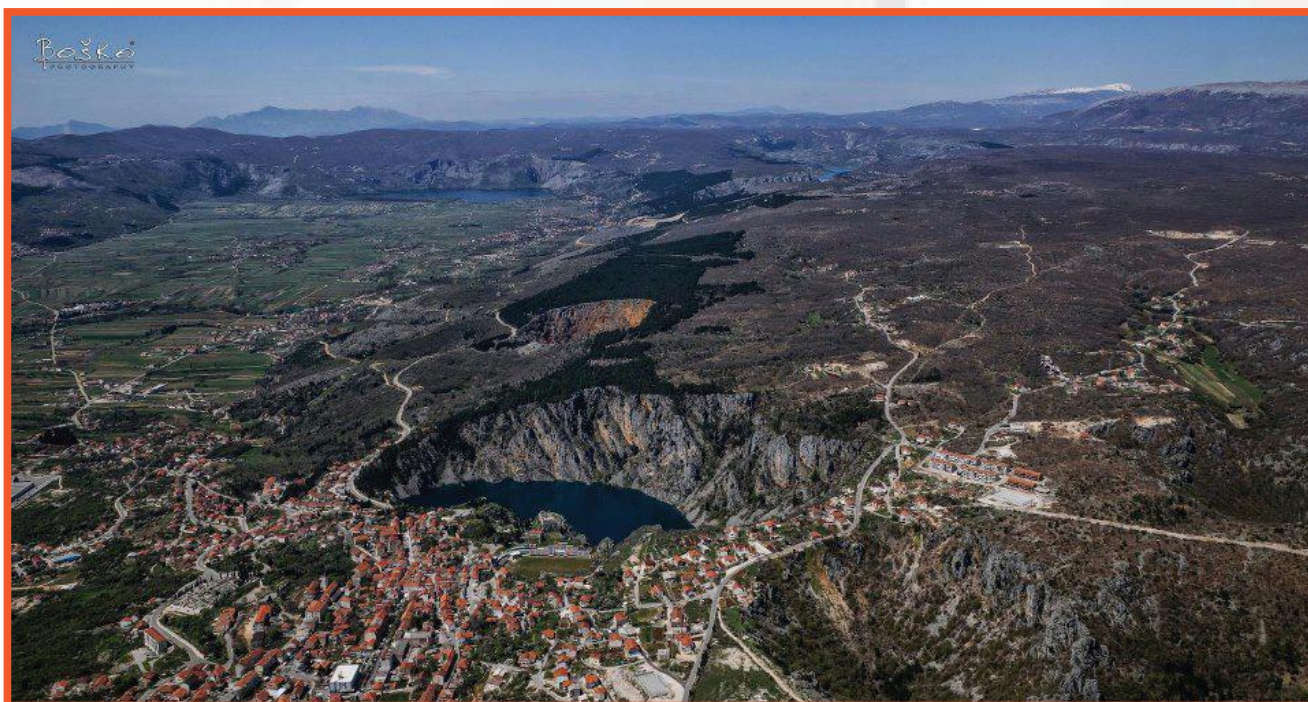
Pjevanje gange vrlo je teško notno zapisati. Jedini pouzdan način prikupljanja i izrade dokumentacije o postojanju gange jest sastajanje aktivnih pojedinaca i skupina gangaša i gangašica te audio i video snimanje kako bi se ta tradicija čuvala i prenosila dalje kao autentični izraz jednog naroda. Upravo to je ono što trebamo činiti: sačuvati je, prenijeti na svoje potomke i učiniti je neizbrisivim tragom naših predaka.

(Matija Repušić)

IMOTSKA KRAJINA - ZEMLJA VILINSKA

Imotska krajina, premda relativno malen kutak Hrvatske, mjesto je bogate tradicije i povijesti koje nažalost najčešće okuplja samo one koji su vezani uz ovaj kraj vlastitom poviješću. Razlozi za veću posjećenost bila bi brižno očuvana tradicija i kultura te prirodne ljepote koje bi mogle privući znatizeljne posjetitelje iz ostalih krajeva Hrvatske, ali i iz cijeloga svijeta. Unatoč vlastitom potencijalu, mnogi se slažu da samom gradu, kao i njegovoj široj okolini nedostaje mogućnosti koje bi, kao mjesto s turističkim statusom, trebalo nuditi gostima. Naravno, ljepota Imotske krajine jest u njenoj izoliranosti i sporijem tempu života, ali pitanje je u kojoj mjeri to zadovoljava turiste i zbog čega bi bilo potrebno proširiti ponude, poboljšati noćni život grada koji se ponekad doima mrtvim zbog svojih praznih ulica.

Imotska krajina nalazi se na krškim predjelima uobičajenima za Dalmaciju i obiluje brojnim jezerima i špiljama. Od prednosti svakako vrijedi spomenuti Imotsko polje s rijekom i jezerima koje odaje sliku prave krške ljepote koja može i turistički biti vrlo atraktivna. Modro jezero uz svoje poznate pećine i šetnicu mnogo je pristupačnije i pitomije od Crvenog koje mu se suprotstavlja svojom nepristupačnošću i činjenicom da je jedno od najdubljih u Europi. Ove destinacije u samom gradu nezaobilazna su atrakcija svim posjetiteljima. Turistima je zanimljiv i povijesno-kulturni značaj na kojem se temelji i stoljetna tradicija. Tome u prilog idu i brojne

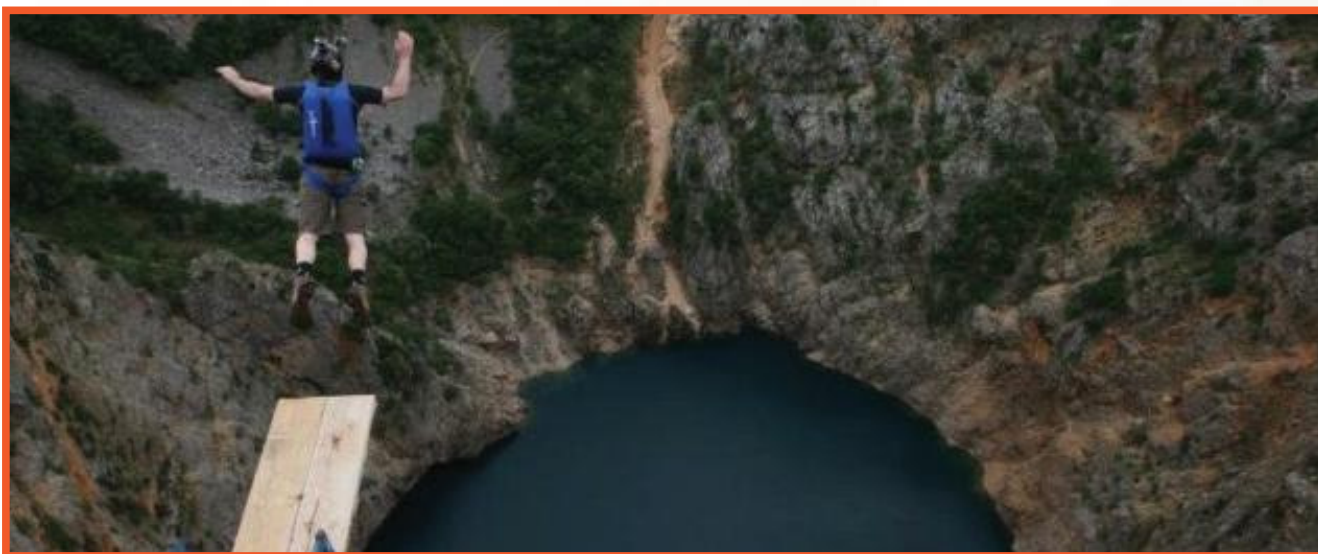
legende o postanku jezera i povijest spomenika i građevina iz starih vremena, ali i kulturna ostavština naroda koji su pohodili područja Imotske krajine. Nažalost, nisu dovoljne samo prirodne ljepote kako bi se privukli turisti. Osim kupanja u Modrom jezeru, bilo bi dobro proširiti turističku ponudu raznim aktivnostima poput planinarenja, adrenalinskih sportova i natjecanja, vožnje kajakom, biciklizmom, tradicionalnom gastro ponudom, kulturnim manifestacijama poput Imotskih sila, Glumaca u Zagvozdu, ali i lokalnih pučkih fešti koje su česte u ovom kraju. Sve je više mladih ljudi koji žele aktivno provesti svoj odmor, a Imotski bi im mogao pružiti to u netaknutoj prirodi. Pozornost bi se trebala usmjeriti na uređenje turističkih odredišta, marketing te na jačanje svijesti ljudi koji žive na ovom području kako bi oni sami mogli pridonijeti gospodarskom razvoju zavičaja.

(Tea Zdilar)

BASE JUMPING NA CRVENOM JEZERU I KAJAKAŠKA REGATA NA VRLJICI

Stanovnici Imotske krajine početkom ljeta mogli su svjedočiti jedinstvenom prizoru. Nekolicina mladih ekstremista iz cijele Europe i jedan domaći došli su se okušati u skakanju s padobranom niz strme litice Crvenog jezera.

Base jumping je sport pri kojem padobranac skače sa stojećih objekata. To je ekstremna vrsta padobranstva. BASE je engleska kratica za Building (zgrada), Antenna (antena - stup), Span (most, luk, kupola) i Earth (stijena ili neka druga prirodna formacija). Kratica ukazuje od kuda Base skakači obavljaju svoje skokove. U brojnim državama ta vrsta padobranstva je zabranjena pa ih brojni skakači izvode protuzakonito. Većina BASE skakača dolazi iz redova padobranaca koji inače skaču iz zrakoplova. BASE skakanje izvodi se s posebno oblikovanim padobranom složenim na poseban način.

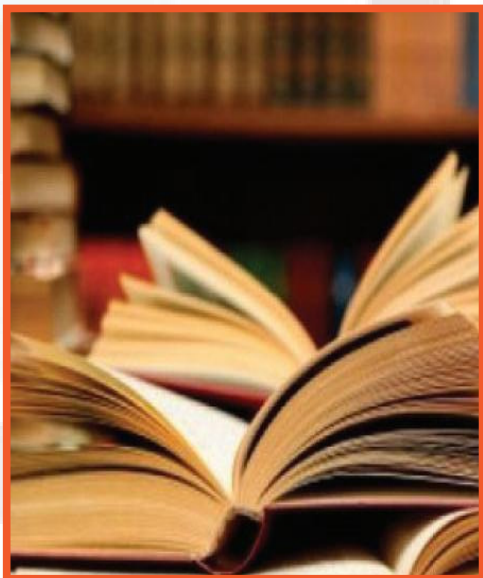
Ovo je ujedno bio i način promicanja turizma grada Imotskog te isticanje prirodnih ljepota ovog kraškog fenomena. Oduševljena publika okupljena oko Crvenog jezera gromoglasnim je pljeskom pozdravljala svaki skok padobranom. Sudionici ovog ekstremnog sporta već su iskusni, a u adrenalinu doživljenom pri skoku s litice uživali su i vesele se dolasku na ovaj događaj i sljedećih godina.

Osim ove zanimljive atrakcije u Imotskom, mogli smo svjedočiti i kajakaškoj regati na našoj lijepoj rijeci Vrljici koja se održavala u selu Runović. Od starta do cilja prešlo je preko 150 natjecatelja iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Ovo je već 16. godina održavanja kajakaške regate u Runovićima koja privlači posjetitelje iz cijele Imotske krajine. Spomenimo da je kajak kanu klub Mračaj, domaćin ovog natjecanja, zauzeo ekipno drugo mjesto u konkurenciji deset klubova. Svaki sličan događaj je dobrodošao jer se na ovaj način promoviraju ljepote našega kraja.

(Ivan Ljubičić Pačo)

Mnogi će skeptici reći kako u našem društvu 21. stoljeća zbog sve većeg razvoja tehnologije, odnosno široke upotrebe interneta, televizije i sličnog, čitalačka populacija polako opada. Bez obzira na to, ne može se reći da se danas ne čita.

Ljudi čitaju razne časopise, novine, priručnike i popularnu literaturu koja je nastala zbog modernizacije i globalizacije svijeta te zaokupila širu publiku i postala tzv. *bestselerima*. Sve veća povezanost i protok informacija omogućuju lakši pristup raznim sadržajima, kao što su već spomenuti bestseleri koji postaju kulturni ili pak kontroverzni, a popularni pisci zarađuju na njima ogromne iznose novca. Ovakvu književnost često se naziva komercijalnom, što ima negativne asocijacije, no ne mora biti baš tako. Sjetimo se knjige za djecu, *Harryja Pottera* koja je dobila kulturni status i postala dio moderne kulture, ili *Gospodara prstenova*, fantastične trilogije koja ima svoje poklonike i izvan publike zainteresirane isključivo za taj žanr. Takvih je primjera dosta: knjige koje su čuvene, popularne, ali imaju i umjetničku težinu i književnu vrijednost. Ipak, postoji i mnoštvo drugačijih primjera,

kao što je *Sumrak* saga, prilično loše napisan ciklus koji obrađuje siromašnu temu, nema dovoljno dobro razrađene likove i radnju za status koji uživa, ili pak *Pedeset nijansi sive*, kontroverzna knjiga koja je potakla mnoge žustre rasprave. Teško ju je promatrati kao išta drugo osim onoga što jest – loše napisan i površno obrađen erotski roman.

U sličnu kategoriju spadaju i romani koji su trivijalni, jeftini, i relativno nevažni. Na čitatelja ne ostavljaju značajniji trag i možemo ih naći na kioscima, u supermarketima i sl. Dakle, moglo bi se reći kako nije problem u tome čita li se ili koliko, već što se čita. Gotovo da nema osoba malo upućenijih u književnost koje nisu čuli za Paula Coelhoa ili Daniele Steel, njihove su knjige vrlo čitane, dok neki puno bolji romani padaju u zaborav i ne pronalaze svoj put do čitatelja, poput *Prohujalo s vihorom* i sličnih klasika.

Što se klasika tiče, kakav je njihov položaj u današnjoj kulturi čitanja? Većina ljudi čula je za *Zločin i kaznu*, *Oca Goriot*a, *Anu Karenjinu* ili *Stranca*, ali upitate li ih i najosnovnije informacije o djelu ili piscu, teško ćete dobiti odgovor. Neću raspravljati je li to problem obrazovanosti, ali što je to što ljude odbija od vrhova svjetske književnosti? Možda negativna iskustva koja nekolicina ljudi

doživi sa školskim lektirama, koje su obvezne i prisilne te ih mlađi uzrasti smatraju dosadnima i ne razumiju njihovu umjetničku vrijednost? To je i razumljivo budući da umjetnički stil pisanja i smisao jednog „ozbiljnog“ djela mogu ljudima koji nisu upućeni u okolnosti povijesno-književnog razdoblja u kojem je djelo nastalo ili barem u osnove teorije književnosti, predstavljati problem u razumijevanju djela i uživanju u njemu. Ako je čitatelju cilj kratkotrajno se zabaviti, konzumiranje lake literature dobar je izbor. Međutim, biranje isključivo takvih djela, ostavit će čitatelja trajno osiromašenoga duha dok doživljava koji pružaju klasici uvijek budi nove spoznaje. Koliko god puta pročitali neko djelo koje ima istinsku književnu vrijednost, svaki put će nas iznova obogatiti i ovisno o našim godinama, čitateljskom i životnom iskustvu u istom djelu pronaći ćemo nešto novo.

Možda se knjige sve manje čitaju, ali činjenica je da se sve manje i kupuju. U ovom vremenu krize, to i nije iznenađenje, ali kao što je već rečeno, živimo u vremenu razvijene tehnologije. Sve popularniji postaju e-čitači, koji imaju mnoge prednosti u odnosu na knjige: praktični su, lako ih je ponijeti na put ili bilo gdje, možete pohraniti na njima brojne sadržaje, a online knjige su jeftinije. Stoga, moderna tehnologija nam pruža mogućnost napretka i na tom polju, a na čitateljima je da odaberu kako će čitati i što će čitati.

(Valentina Divić)

NIKO KRANJČAR

Nogometaš Niko Kranjčar, jedan od omiljenih reprezentativaca Hrvatske i igrač ukrajinskog kluba Dinamo Kijev, za vrijeme priprema reprezentacije u Međugorju dao je intervju novinarki časopisa RIČ Ivani Maršić.

Za početak, što nam možete reći o svom djetinjstvu, u kakvom ste duhu odrastali i kako je započeo vaš nogometni put?

Kada sam imao samo tri tjedna, preselio sam se u Beč. Tamo sam odrastao i proveo devet godina u vrlo uskom i bliskom obiteljskom krugu. Kao što svi znaju, tata mi je bio nogometaš i vodio me na treninge. Tamo sam počeo trenirati, ali sam im previše smetao pa su me poslali da treniram s djecom. Zavolio sam nogomet, a družeći se s tatom razvijao sam svoj talent.

Kako komentirate prelazak iz Dinama u Hajduk?

Puno toga je već rečeno o tom prelasku. U tom trenutku postao sam nepoželjan u Dinamu i najbolja opcija bio je Hajduk u koji sam dočekan s puno emocija i ljubavi i u kojem sam se osjećao vrlo ugodno i vjerovao da mogu nastaviti svoju karijeru u pravom smjeru.

Kao rođeni Zagrepčanin, kakvo mišljenje imate o Dalmatincima i Dalmaciji?

Vrlo pozitivno mišljenje i ugodna iskustva te mnoga prijateljstva koja sam stekao živeći u Splitu.

Bili ste igrač engleskih prvoligaša, Portsmoutha i Tottenhama. Za koji Vas klub vežu ljepše uspomene?

Za oba kluba, ali kad bih morao birati, izabrao bih Portsmouth jer je to klub u kojem sam započeo inozemnu karijeru i doprinio njegovom najvećem uspjehu, osvajanju FA kupa. Također, za Tottenham me vežu lijepe uspomene jer sam sudjelovao u prvom ulasku kluba u Ligu prvaka.

Dinamo Kijev?

Drugačiji svijet (smijeh), pogotovo kad odeš iz Engleske. Treba vremena da se prilagodiš načinu igranja i života uopće. Nažalost, iza nas je loša sezona jer nismo uspjeli izboriti ulazak u Ligu prvaka i potrebno ju je što prije zaboraviti kako bismo mogli nastaviti dalje.

Koji vam je najdraži gol i nastup za reprezentaciju Hrvatske?

Gol protiv Bugarske, definitivno.

Kakav je osjećaj nastupati na velikim natjecanjima poput Svjetskog i Europskog prvenstva? Ipak predstavljate cijelu naciju.

Poseban je osjećaj, pogotovo zbog prijateljstva i dobre atmosfere unutar naše ekipe. Čast je i obaveza, ali i zadovoljstvo braniti boje naše države. Prije svega zbog uspjeha reprezentacije koji uveseljavaju naš narod odnosno navijače koji sasvim sigurno imaju i većih problema.

Kako provodite slobodno vrijeme kada nemate nogometnih obveza?

Obožavam igrati tenis, kad god stignem :)

Jedan ste od najzgodnijih nogometaša. Jeste li ikada imali problema s obožavateljicama?

Nisam imao problema. Nikakvih. (smijeh).

Koji biste dio vaše dosadašnje karijere izdvojili kao najdraži?
Ima ih puno. Od početaka u Dinamu pa do reprezentativne karijere - prvi gol za Hrvatsku, osvajanje Kupa...

Današnja nogometna javnost je podijeljena - Cristiano Ronaldo ili Messi - tko je bolji?

Messi.

Niko Kranjčar je pristao biti promotor udruge mladih KUM Proložac pa će buduće promotivne majice nositi potpis proslavljenog reprezentativca. Suradnja je dogovorena u Međugorju na pripremama reprezentacije pred kvalifikacijsku utakmicu sa Škotskom gdje je Kranjčar na dar dobio imotsku zovnicu i majicu udruge mladih.

Za kraj, poruka ili savjet mladima?

Tko sam ja da dajem savjete? Bitno je odrastati u zdravom duhu, pomagati prijateljima i okolini te misliti o svojoj budućnosti.

Niko, hvala Vam na ovom razgovoru za RIČ.

(Ivana Maršić)

KOCKANJE/KLADIONICA – društveno prihvatljiva opasnost

Živimo u svijetu u kojem su ovisnosti i ovisničko ponašanje vrlo raširena pojava koja zahvaća i mlade. Ovaj negativni trend nije zaobišao ni Hrvatsku. Postavlja se pitanje: gdje završava zabava i počinje ovisnost? Problem s kojim se suvremeno društvo u posljednje vrijeme suočava jest ovisnost o kockanju, točnije klađenju. Problem je još veći jer je takva vrsta zabave legalizirana. Država igre na sreću pokušava različitim mjerama svesti u kontrolirane uvjete ne bi li pojavu ovisničkog ponašanja svela u minimalno štetne okvire, ali i iz sive zone istjerati i ozakoniti posao koji Hrvatskoj na godišnjoj razini donese više od četiri milijarde kuna prometa. Prilično profitabilan sport, zar ne?

Prema nekim istraživanjima čak 25% starijih maloljetnika igra igre na sreću (kockanje, klađenje, loto) što je zabrinjavajući podatak. Kako mladima objasniti štetnosti kockanja i društveno najprihvatljivijeg klađenja? Pitanje je vrlo teško, a paradoks je da nogometni idoli nose dresove s reklamama kladionica. Kako im objasniti kada im očevi uživaju gledati Ligu prvaka uz pivo i klađenje uživo? Kako im objasniti kada vide vršnjake kako nesmetano ulaze u kladionice iako im zakon to zabranjuje? Kako im objasniti kada su svakodnevno izloženi promidžbi ove pojave?

Najjeftinija i najuspješnija rješenja su pravovremena edukacija i informiranje mladih u čemu najveću ulogu imaju škole, mediji, udruge civilnog društva, vjerske zajednice i obitelji. Uz edukaciju ide i kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Primjerice, ako je netko nakon školskih obaveza prepušten ulici, veća je vjerojatnost da će se susresti s kladionicama ili automatima za igre na sreću koje se nalaze iza svakog ugla. Međutim, ako se djeci u najranijem djetinjstvu u obitelji ili školi usade zdravi stilovi života ta će opasnost biti mnogo manja.

Posljedice ovisnosti o klađenju i kockanju su katastrofalne. Brojne obitelji su uništene, a mnoge osobe doveđene do ruba egzistencije jer se kockanjem stvaraju dugovi koje je često nemoguće vratiti, zbog čega ne snosi posljedice samo ovisnik, već i njegova okolina.

Dakle, nije rješenje kladioničarski biznis svesti u sivu zonu jer tako država ne ostvaruje prihod od poreza, a pojava ovisnosti bi ostala ista. Rješenje je u edukaciji i informiranju te u strogoj kontroli i provođenju zakona kako bi se ovisnost o klađenju i kockanju smanjila.

(Ivana Maršić)

Za umjetničku produkciju koja je prvenstveno okrenuta tržištu, možemo reći kako joj popularnost raste još od pedesetih godina prošlog stoljeća i stalno nas iznenađuje novim uspjesima. To je, dakako, pop glazba. Tradicionalni pop, power pop, bubblegum pop, brill building pop i mersey beat tek su polovica žanrovskih i stilskih srodnika popa tako da svatko može pronaći nešto za sebe. Zašto su mladi toliko zalučeni pop glazbom?

Glazba je imala velik utjecaj na mlade, pogotovo u poslijeratnom periodu kada su mlađe generacije tražile način da budu prihvaćene pod vlastitim uvjetima. Tražili su novi glazbeni stil koji bi im omogućio izražavanje stavova i mišljenja te oslobađanje od nametnutih okvira i zabavu bez ustručavanja. Tako je rođena pop glazba koja je svojim jednostavnim melodijama, odnosno trominutnim pjesmama primjerenim trajanju vinilne singl ploče i stihovima bila spoj onoga što su mladi zahtijevali i čime su odvrćali pažnju od velikih svjetskih problema.

Na tronu su se dogodile mnoge promjene od pedesetih godina kojima su dominirali izvođači poput Pat Boonea, Billa Haleya, Elvise, Everly Brothersa, preko šezdesetih i sedamdesetih godina kada su top ljestvicama dominirali Beatlesi i rockeri koji su ih pratili pod utjecajem R&B-a poput Animalsa i Stonesa do devedesetih kada su prijestolje kralja i kraljice popa dijelili Madonna i Michael Jackson, a Britney

Spears stajala uz njih kao princeza. Mlade pop zvijezde danas uživaju posebno mjesto, a neke od njih su: Kylie Minogue, Lady GaGa, Justin Bieber, Shakira, J. Timberlake, Robbie Williams, Miley Cyrus, Christina Aguilera itd. Pop zvijezde najčešće preko noći postaju slavne, započinju novo životno razdoblje u kojem im se nudi mnoštvo mogućnosti. Međutim, ima i negativnih posljedica kao što su nedostatak privatnosti jer ljudi zalučeni svojim idolima žele znati sve o njima, gubljenje vlastitog stila i načina života, najčešće slijepo slušanje menadžera kojima je jedini cilj zarada. Često se dogodi da postanu okruženi ljudima kojima su zanimljivi zbog slave i novca i više ne znaju prepoznati prave prijatelje. Nerijetko nakon toga uslijedi mračno razdoblje života slavne osobe u kojem se okreće opojnim sredstvima, alkoholu i drugim porocima koji rezultiraju neobuzdanim zabavama i ispadima u javnosti koja budno promatra svaki njihov korak. Time, paradoksalno, stječu još veći broj mladih obožavatelja diljem svijeta koji ih oponašaju zbog njihovih nastupa, stila života, ekscentričnosti i jer naprosto svi žele svojih pet minuta slave.

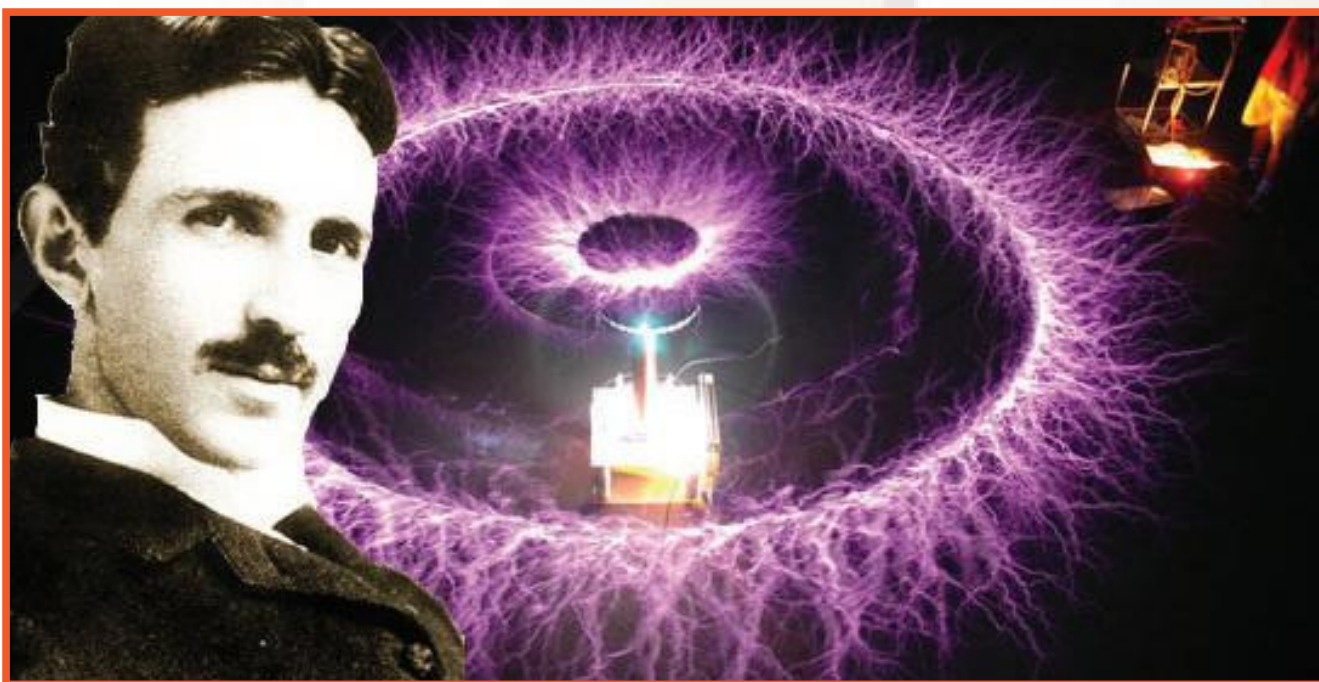
(Ivana Divić)

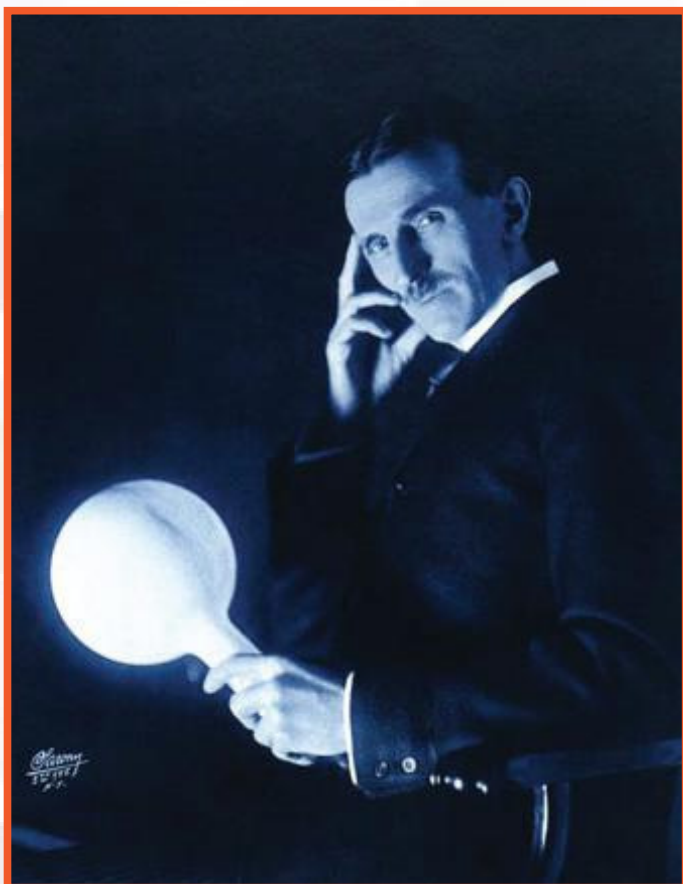
NIKOLA TESLA

Nikola Tesla rođen je u ponoć s 9. na 10. srpnja 1856. godine u ličkom selu Smiljanu pokraj Gospića. Bio je četvrto od petero djece. Njegova majka Georgina Mandić, zvana Đuka, bila je žena nadarena za mnoge stvari. Tesla je sve svoje karakteristike inovatora i izumitelja smatrao naslijeđenima od majke. Otac se zvao Milutin i bio je pravoslavni svećenik s darom za pisanje i poeziju. Svoj izumiteljski talent pokazivao je još od malih nogu. S pet godina izgradio je malo vođeno kolo koje je bilo potpuno drugačije od onih koje je viđao u okolini. Nisu svi izumi bili toliko uspješni – pokušaj spuštanja s krova sjenika pomoću starog kišobrana završio je tako što se onesvijestio tresnuvši o zemlju.

Teslino obrazovanje počelo je još kod kuće, u Smiljanu. Kad mu je bilo šest godina, obitelj se preselila u obližnji Gospić pa je tamo krenuo u školu. Bio je odličan učenik. Rani znakovi njegova genija već su tada bili vidljivi. Izvršno je svladavao jezike i briljirao u matematici. Mogao je u glavi izvoditi složene izračune zbog čega su njegovi učitelji mislili da ih vara. Upravo tijekom tog razdoblja mladi je Tesla vidio sliku Niagarinih vodopada, viziju koja će mu odrediti život. Najveći interes pokazivao je za matematiku i tehničku znanost te je shvatio da želi postati inženjer no to je bilo u suprotnosti s očevim željama koji ga je vidio kao svećenika. Nakon što je od oca lukavo iznudio važno odobrenje, Teslin je san postao stvarnost: 1875. godine odlazi u Graz i upisuje se na slavnu austrijsku Visoku politehničku školu. Spletom okolnosti, Tesla je morao odustati od studija prije kraja druge godine.

Zahvaljujući znanju i poznanstvima, Tesla se 1881. godine zapošljava u Budimpešti u Središnjem telegrafskom uredu mađarske vlade. Ipak, ubrzo je shvatio da to nije posao koji bi želio raditi cijeli život jer nije mogao u potpunosti iskazati svu svoju kreativnost. Tesla je u Budimpešti boravio tijekom 1881. i 1882. godine. Šetajući jednim od budimpeštanskih parkova, konačno je proniknuo u tajnu rotacijskog magnetnog polja. Godine 1884. dvadesetogodišnji Tesla stigao je u imigracijski ured Castle Garden na Manhattanu u New Yorku. Nekoliko

mjeseci nakon što ga je Edison zaposlio, objavio je da je njegov posao uspješno završen. Međutim, kad je tražio obećanu novčanu nagradu, Edison je objasnio da je ponuda od 50 000 dolara bila izrečena u šali.

Do 1891. godine Tesla je predao čak 40 prijava za patente i sve su odobrene. Kao i prve prijave, i ostale su bile toliko originalne i temeljite da niti u jednom slučaju nije došlo ni do kakvog odugovlačenja. 1887. godine osniva vlastiti laboratorij u New Yorku gdje radi sve do svoje smrti. Za sebe je tvrdio da nije izumitelj već „otkrivač stvari koje postoje u prirodi oko nas“. Tesla je najviše poznat po izumima generatora, indukcijskog motora i izmjenične struje. Njegovi izumi zasnovani na izmjeničnoj struji postali su temeljem cijelom daljnjem razvoju elektrotehnike. Bio je i jedan od pionira radio-tehnike: otkrio je sustav za bežično upravljanje i davanje znakova na daljinu te je u cjelini osmislio radarski sustav. U vremenu kad je samo šačica ljudi znala za radiovalove, neki su mislili da Tesla upravlja čamcem svojim umom. Osim bežičnog slanja energije, među Teslinim projektima nalazili su se i uređaji za raspršivanje magle, prijenos

energije bez vodiča, model za stvaranje zavjese naelektriziranih čestica za vladanje meteorološkim uvjetima i brojni drugi. U osamdesetprvoj godini života, dovršio je dinamičku teoriju gravitacije. Nažalost, ona nikad nije objavljena. U posljednjim danima života, u jeku Drugog svjetskog rata, Tesla je tvrdio da je usavršio zrake smrti.

Nikola Tesla umro je u hotelu New Yorker u siječnju 1943. godine, u dobi od 86 godina. Kad je umro, bio je osiromašen i iza sebe je ostavio pozamašne dugove. U Teslinoj hotelskoj sobi, gdje je i umro, njegov nećak i jedini nasljednik, Sava Kosanović, primijetio je da nedostaju tehnički dokumenti te crna bilježnica od nekoliko stotina stranica. Kremiran je 1943. godine na groblju Ferncliff u New Yorku, a 1958. godine Teslin je pepeo poslan u Beograd.

Ostavština Nikole Tesle je svijet kakav danas svi poznajemo i uzimamo zdravo za gotovo. Električna energija dostupna je gotovo svima, baš kao što je Tesla i zamislio, ali nažalost nije besplatna što je bila njegova misao vodilja. Zanimljivo i nekima možda neshvatljivo jest to da niti jedan svoj izum, bez obzira na značaj, nikada nije naplatio.

(Marijan Božinović)

Sean Ingle, sportski urednik web stranice *The Guardian* rekao je da su nogometni navijači idioti, to jest da kada je u pitanju nogomet, inteligentni se ljudi ponašaju glupo. No je li to doista tako? Istina, tijekom sportskih događanja navijači znaju biti odviše iracionalni i štovati igrače kao bogove. Neki kažu da igrače uopće ne zanima tko su navijači kao osobe, ali ne bih se složio s tom tvrdnjom. Ipak, ni sam nekad ne mogu shvatiti zašto ljudi ponekad shvaćaju sport ozbiljno do te mjere da si čupaju kosu.

U današnje vrijeme sportski se događaji pretvaraju u sve veće i veće spektakle, a proporcionalno tome i značaj navijača i navijanja raste. Da se razumijemo, navijači su oduvijek bili važan aspekt sporta, dapače, može se

reći da zbog njih sport i postoji, ali u današnje vrijeme navijači su sve brojniji, a time i sportski događaji dosežu velike razmjere. Navijanje svakako ima dvije strane medalje. Većina ljudi pojam „navijači“ veže uz divljake na stadionima koji prave nered, a ne uz one koji bezuvjetno vole svoj klub i koji su istinski zaljubljenici u sport. Na našim prostorima najpoznatije su dvije navijačke skupine, pogađate, Torcida i BBB (Bad Blue Boys). Iako su većina njih korektni ljudi koji samo žele podržavati voljeni klub, zbog nekolicine onih kojima je cilj samo načiniti štetu drugima, ove dvije navijačke skupine nemaju dobru reputaciju ni u Hrvatskoj ni u Europi. Česte kazne očitito nisu dovoljno huliganima, ali ipak na primjeru engleskih navijača koji su bili poznati po svojim izgedima, vidimo da se ponašanje na stadionima može mijenjati.

Zato dragi navijači, bodrite svoje klubove tako da ne rušite neobuzdano ograde stadiona, ugrožavate živote drugih ljudi i kredibilitete svojih klubova. Pokažite im svoju odanost na primjeren način i živite za svaki novi gol, koš, skok...

(Hrvoje Domazet)

Svi najčešće koristimo Youtube za slušanje glazbe ili eventualno za pokoji smiješni video no nisu samo glazbenici ti koji zarađuju upotrebom ove web stranice. Mnogi većinom mladi ljudi tzv. youtuberi svojom popularnošću tj. brojem pretplatnika i pregleda videa su postali partneri s Youtubeom. Postoje razne vrste videa kojima se youtuberi bave no posebna vrsta su vlogeri.

Vlogeri su ljudi koji svakodnevno ili jednom tjedno objave video na Youtubeu o svom životu. Neki pripreme scenarij, a neki jednostavno snimaju spontane situacije. Možda zvuči čudno da tisuće ljudi gleda kako se netko ustaje, doručkuje, provodi dan i slično ali kada se navučete nema izlaza. Život te osobe vam postane strašno zanimljiv i prisiljava vas da nastavite gledati njihove vlogove. To je zanimljivije od većine TV emisija ili serija: novi nastavci, stvarne osobe, potpuno novi svijet nekoga drugog negdje u svijetu. Vlogerima se nazivaju i oni koji redovito pripreme scenarij koji je najčešće komičan i zabavan, a postoje i oni scenariji koje snime svi youtuberi i zovu se tagovi ili surveyi. Takvi su *Accent battle*, *Blindfolded makeup*, *50 facts about me*, *Draw my life* i slični. Ovakvi vlogeri su puno popularniji jer su njihove snimke detaljno pripremljene i ciljano zabavne/poučne i sigurno će vas svatko od njih nasmijati ili vas pak zaintrigirati da ih nastavite gledati na tom kanalu. Napokon, cilj svakog youtubera/vlogera jest da se što više ljudi pretplati na njihov kanal, da budu što gledaniji i da sve više ljudi klikne thumbs up na njihov video na što vas nemilosrdno podsjećaju svaki put. Nikada ne zaborave spomenuti da ih možete pratiti na Twitteru, Tumblru i Instagramu i ostalim društvenim mrežama ili pak web stranicama. Mnogi ljudi im možda predbacuju takvo reklamiranje, ali kada jednom kročite u svijet Youtubea takve stvari uopće ne doživite kao reklame za Vanish usred filma.

Kako biste bolje shvatili priču o vlogerima najbolje je pokazati na primjerima. Kanali *dicasp* i *JennaMarbles* koje

vode Caspar Lee i Jenna Marbles nastali su sasvim slučajno, a danas su iznimno popularni i Youtube je njihov stalni posao. Oboje su počeli sa snimanjem iz čiste dosade i zanimacije za uređivanjem videa, a ubrzo se njihov talent za zabavljanje ljudi ovim putem našao na naslovnoj stranici Youtubea i na vrhovima ljestvica zabavnih videa. Njihove osobnosti očarale su milijune ljudi koji sada željno iščekuju iduću epizodu njihova života.

Otkada pratim vlogere nisam niti pomislila uključiti televizor. Za mene su moji *SMOSH*, *dicasp*, *grav3yardgirl*, *JlovesMac1*, *beautycrush*, *TheFineBros*, *JennaMarbles*, *JacksGap*, *ClaireMarshall*, *danisnotonfire*, *missglamorazzi* i ostali vlogeri moja nova televizija.

(Gloria Babić)

Igra prijestolja (Game Of Thrones)

r!Č
razgovori i čudesno

KNJIGA/SERIJA KOJA JE OSVOJILA
CIJELI SVIJET

Moderni fantastični žanr čiji su predvodnici, mnogi će se složiti, Tolkien, Rowlingova, King i drugi, iznjedrio je još jednog velikog pisca koji sve veću slavu stječe zbog ekranizacije svojeg ciklusa knjiga Pjesma Leda i Vatre, Georgea Raymonda Richarda Martina. Serija je u produkciji Embassy Filmsa, prikazivana na HBO-u, nazvana Igra prijestolja prema prvoj knjizi ciklusa i uvodi nas u Martinov svijet Westerosa, kontinenta na kojem je smješteno Sedam kraljevina. Serija vjerodostojno prati knjige. Imamo dvije paralelne radnje, jedna se odvija u Sedam kraljevina gdje upoznajemo sedam plemenitih obitelji – Starkove, Lannisterove, Baratheonove i ostale, dok je druga na drugom kraju svijeta, u slobodnim gradovima, i tu upoznajemo dvoje posljednjih

Targaryena, Daenerys i Vyserisa čijeg je oca, ludog kralja Aerysa s prijestolja zbacio sadašnji kralj Robert Baratheon. Neočekivani događaji počinju kada kralj dolazi u Oštrozimlje kako bi pozvao svojeg starog prijatelja Eddarda Starka da bude njegov Namjesnik.

Što je to privuklo toliko pažnje u ovom fantastičnom djelu i što čini Martina posebnim i drugačijim od ostalih pisaca ovog žanra? Za početak, njegova su djela prilično opsežna (oko 800 stranica u Algoritmovom izdanju), ali za razliku od nekih pisaca poput Tada Williama čija su djela prepuna opisivanja i u kojima je naglasak na opisu kulture i života ljudi njegova zamišljenog svijeta, Martinova djela su jako dinamična, prepuna iznenadih obrata radnje i neočekivanih događaja. To ne znači da navedenog opisivanja nedostaje, već je napetost postignuta mijenjanjem osobe iz čije perspektive pisac progovara o događajima i nečemu što je specifično za Martina, a to je da mnogi likovi (i glavni!) kroz djelo umiru, i to uvelike mijenja radnju. Velike bitke, ljubavne priče, vješte spletke i neočekivani obrati ono su što je zainteresiralo brojnu publiku, kako televizijsku tako i čitateljsku. Na kraju možemo zaključiti kako je obitelj Soprano u Međuzemlju, kako je seriju nazvao scenarist David Benioff, vrhunska priča za širu publiku, a ne samo za obožavatelje fantastičnog žanra, koja će se svidjeti i Martinovim fanovima jer je sam pisac zatražio da se radnja ne skraćuje pa prva sezona ima deset epizoda. Ako biste željeli upoznati glumce ili biti dio ove serije, prijavite se za casting jer za snimanje četvrte sezone u Dubrovniku i Splitu Embassy Films traži statiste!

(Valentina Divić)

Nakon što je papa Benedikt XVI. neočekivano podnio ostavku zbog nemogućnosti daljnjeg obavljanja te dužnosti, održane su konklave u Sikstinskoj kapeli za izbor novog pape, nasljednika sv. Petra i poglavara Katoličke crkve. Na konklavama je izabran kardinal iz Argentine, nadbiskup Buenos Airesa, Jorge Mario Bergoglio. To je zapravo bio i povijesni trenutak zato što je on prvi papa koji nije iz Europe nakon punih 1300 godina, a ujedno je i prvi papa iz reda isusovaca. Uzeo je ime Francesco (Franjo) po uzoru na sv. Franju Asiškog koji se borio i brinuo za siromašne i odbačene. Po tome je i prozvan papom siromašnih.

Papa je još otprije, dok je bio kardinal, bio poznat po svojoj poniznosti, skromnosti, brizi za potlačene i ponajprije porukama ljubavi, mira i bratstva. Mnogi su sa simpatijama promatrali njegov lik već pri prvom obraćanju vjernicima nakon što je izabran. Svi se slažu kako novi papa zrači pozitivnom energijom i kako riječima utjehe i ohrabrenja osvaja srca vjernika. Franjo je veliki zagovaratelj konzervativnih stavova. Sukladno Bibliji, oštro se protivi pobačaju i eutanaziji. Premda se protivi i gay brakovima, ističe važnost prihvaćanja takvih osoba u društvu jer su i oni Božja stvorenja i ljudska bića. Bilo kakav oblik diskriminacije prema tim osobama protivi se bratstvu na koje smo svi pozvani kao Kristovi učenici. Većina vjernika zadovoljna je izborom jer vjeruje da papa može uvesti red u crkvene krugove, vratiti joj nekadašnji ugled i u krilo Crkve vratiti izgubljene ovce. Nalazimo se u modernom društvu u kojemu vlada sekularizacija – smanjivanje utjecaja Crkve u društvu. Znanost, tehnologija i materijalizam zadobivaju sve veću važnost u oblikovanju vrijednosti i društvenih normi. Možemo primijetiti kako raste broj ateista, a smanjuje se broj vjernika. Sve manje je prisutna molitva u životu ljudi, pogotovo kod mladih. Upravo zbog toga sve su oči uprte u našeg novog papu jer se od njega puno očekuje.

Budući da je tek izabran, ne možemo još govoriti o njegovim djelima i prinosima za Crkvu. Možemo se samo ograničiti na njegove poruke vjernicima. Te poruke pune su ohrabrenja, optimizma i nade. To je dovoljno malom čovjeku koji se svim snagama bori za bolje sutra u ovom svijetu. Jedna takva poruka glasi: Znamo da imamo dobrog oca koji je Bog. Htio bih vas zamoliti da hodimo zajedno, budimo pozorni jedni na druge, a ostavimo po strani zavist i mržnju. U ovoj poruci papa Franjo ističe važnost molitve, vjere i bratstva. Ma koliko nam bilo teško, postoji netko tko vidi sve, tko nas voli i ne ostavlja same, a to je naš Bog.

Moram spomenuti izjave koje su izazvale pomutnju i podijeljenost u vjerskim redovima. Papa je izjavio da se i ateisti mogu spasiti ako čine dobra djela. Postavlja se pitanje što je s vjerom i molitvom, zar to nije važno? Kako to da onaj koji negira postojanje Boga može ući u njegovo kraljevstvo na kraju svog života? Ipak, svi ćemo se složiti da postoje deklarirani vjernici koji ne žive svoju vjeru te ateisti koji žive moralno i čine dobra djela.

Papa Franjo zaintrigirao je svjetsku javnost svojim načinom života, odricanjem od vatikanskog luksuza i beskompromisnom osudom korupcije i političkih elita.

Svaki čitatelj može izvući pouku iz papinih riječi te tu pouku prenijeti na svoj život. Ono što ja, temelju vlastitog iskustva smatram jest da bismo unatoč svemu trebali svemu ustrajati u molitvi i vjeri jer nam omogućavaju miran i spokojan život. Ne smijemo zaboraviti da postoji netko tko je uvijek s nama, tko nas ne napušta. Temelje kršćanskog života treba tražiti u Bibliji i Isusovim riječima, one trebaju biti svakom čovjeku put i vodilja u vječno spasenje.

Papa Franjo kaže: Sad počnimo raditi zajedno. Ovo je put bratstva i povjerenja. Pomolimo se za cijeli svijet jer u svijetu vlada veliko bratstvo. Svijet treba krenuti putem ljubavi!

(Zorana Lubina)

Prednosti i mane državne mature

Državna matura obvezni je završni pismeni ispit za učenike gimnazija. Nakon završenog četvrtog razreda srednje škole gimnazijalci moraju položiti maturu kako bi mogli nastaviti svoje obrazovanje.

Učenici strukovnih i umjetničkih srednjih škola koje traju najmanje četiri godine također mogu polagati ispit državne mature, ali matura za njih nije obavezna. Za njih srednjoškolsko obrazovanje završava izradbom i obranom završnog rada koji organizira škola. Ipak, ako žele ići na neko od visokih učilišta i za njih je neophodna državna matura.

Njen cilj je prepoznavanje i vrednovanje znanja, vještina i sposobnosti koje su učenici stekli tijekom osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja prema propisanim nastavnim planovima i programima.

Državna matura u Hrvatskoj se provodi od 2009. godine i još uvijek izaziva negodovanja učenika, ali i nekih nastavnika i roditelja. Usporedimo li stanje s prosvjedima maturanata nekoliko godina unazad i danas, možemo zaključiti da su se učenici ipak pomirili s ovakvim oblikom vrednovanja znanja.

S druge strane, prema istraživanju koje je provedeno na Sveučilištu Cambridge, ni sami obrazovni djelatnici ne razumiju svrhu državne mature. Mišljenja ljudi općenito uglavnom se svodi na navođenje argumenata za i protiv mature. Neki od argumenata protiv mature su: provodi se u isto vrijeme, normalan rad škole podređen je organizaciji državnih ispita, isti ispitni materijal za sve, štrebanje za ispit dovodi do upitne kvalitete obrazovanja, rizičnost korištenja jednog testa kao mjerila za upis na fakultete, diskriminacija strukovnog i umjetničkog obrazovanja, maturu provodi i vrednuje javna ustanova (Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje i obrazovanje), a ne nastavnici škole, iskorištavanje učenika od strane izdavačkih kuća putem različitih priručnika za maturu itd. Prednost državne mature je to što nam olakšava upis na fakultet u odnosu na prijašnji način upisa: danas iz svog doma možemo izabrati deset fakulteta u cijeloj Hrvatskoj, poredati ih prema prioritetima i čekati rezultate. Na taj način se smanjuju troškovi, a sudeći prema starijim generacijama, državna matura je ipak nešto lakša od nekadašnjih prijemnih ispita. Iz NCVVO-a tvrde kako je na ovaj način uklonjena mogućnost upisa preko veze, ali i dalje postoje fakulteti koji imaju dodatne provjere ili motivacijske razgovore koji nose npr. 30 posto od ukupnog broja bodova. Čini se da su motivacijski razgovori postali eliminacijski.

Sam naziv mature kao „ispita zrelosti“ teško se uočava i skupu ispita koji je čine. Kao učenici, mi nismo strojevi za bubanje činjenica i niza podataka. U prvom smo redu ljudi koji bi u ovim godinama trebali otkrivati svoje kreativne mogućnosti i razvijati vlastite kognitivne procese (razmišljati svojom glavom), a pitanje je koliko nam državna matura to omogućuje.

Potrebna nam je mogućnost formiranja i izražavanja vlastitog mišljenja. Tu nema točnog i krivog odgovora, zar ne?

Kao i druge maturante moje gimnazije, usporedno sa standardnom nastavom, subotama me očekuju dodatne pripreme za maturu. Većina gimnazijalaca koristi tu priliku budući da nam je svaka mogućnost za bolju pripremu iznimno važna jer o maturi ovisi naša budućnost.

Strukovne škole također imaju organizirane pripreme koje im možda znače još više nego gimnazijalcima jer su njihovi nastavni programi užeg opsega od gimnazijskih, a matura je rađena prema gimnazijskom programu.

Osim toga, dosta učenika ide na dodatna predavanja poput instrukcija koja plaćaju i to je možda još jedna diskutabilna karakteristika mature. Roditelji izdvajaju i po nekoliko tisuća kuna za znanje djece koje bi oni trebali steći tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Na učenicima je da

odluče je li im potrebna dodatna pomoć. Mnogo učenika samostalno se priprema služeći se udžbenicima, bilješkama s nastave i dodatnim priručnicima te materijalima dostupnim na internetu. Neki učenici odlaze na profesionalnu orijentaciju kako bi uopće dobili predodžbu o fakultetu koji bi upisali te načinu na koji bi se pripremali.

Svi mi nastojimo pronaći za nas najučinkovitiji način svladavanja mature jer o njoj ovisi naša budućnost. Nikom od nas nije svejedno pri samoj pomisli na nju.

(Marina Katavić)

Časopis mladih "Rič" Razgovori i čudesa

Broj 2

Izdavač:

Kulturna udruga mladih „K.U.M. PROLOŽAC“
Proložac bb, 21 264 Donji Proložac

Glavne i odgovorne urednice:
Ana Leko i Josipa Rimac

Uredništvo:

Hrvoje Garac
Toni Garac
Ana Leko
Josipa Rimac

Za list pišu:

Glorija Babić, Anđela Maršić, Valentina Divić, Petar Meter, Sanja Tucak, Matija Repušić,
Tea Zdilar, Ivan Ljubičić - Pačo, Ivana Divić, Hrvoje Domazet, Zorana Lubina,
Marina Katavić i Marijan Božinović

Fotografije:

(preuzete s interneta)

Lektor:

Ana Leko

Grafičko oblikovanja:

Josip Soče

Tisak:

3D Mediart d.o.o. Velika Gorica

PEKANOVIC
d.o.o. ZMIJAVCI

 Oportum d.o.o.
Zagreb
za graditeljstvo i trgovinu

photo by *Baška Časnić*

